

Polska Izba Biegłych
Rewidentów

KRAJOWA KOMISJA NADZORU

Sprawozdanie z działalności za 2018 r. na podstawie
art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych
rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze
publicznym (Dz. U. poz. 1089, z późn. zm.)

Warszawa, 27 marca 2019 r.

Spis treści

	Str.
Skróty stosowane w sprawozdaniu	2
Informacje o KKN i jej zadaniach	3
Współpraca z KNA	3
Kontrole:	4
1. Opracowanie i wdrożenie zasad i procedur kontroli KKN	4
2. Plan kontroli	5
3. Wykonanie planu kontroli oraz główne ustalenia kontroli i postępowanie pokontrolne	5
4. Postępowanie pokontrolne dotyczące kontroli wykonanych w 2017 roku	7
Kontrole doraźne	7
Szkolenia w zakresie przeprowadzania kontroli zapewniania jakości w firmach audytorskich	7
Współpraca międzynarodowa – udział przedstawicieli KKN w warsztatach Sieci Zapewnienia Jakości – Quality Assurance Network-Audit (QAN-Audit)	9
1. Warsztaty QAN-Audit w Wiedniu	9
2. Warsztaty QAN-Audit w Brukseli	9
Pozostałe działania KKN	10

Skróty stosowane w sprawozdaniu

ustawa	ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1089, z późn. zm.)
PIBR	Polska Izba Biegłych Rewidentów
KNA	Komisja Nadzoru Audytowego
KKN	Krajowa Komisja Nadzoru
KRBR	Krajowa Rada Biegłych Rewidentów
KRD	Krajowy Rzecznik Dyscyplinarny
KSD	Krajowy Sąd Dyscyplinarny
JZP	jednostka zainteresowania publicznego
SWKJ	system wewnętrznej kontroli jakości firmy audytorskiej
KSRF	krajowe standardy rewizji finansowej
MSB	międzynarodowe standardy badania

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone w związku z obowiązkami informacyjnymi KKN wynikającymi z art. 35 ust. 3 ustawy.

Informacje o KKN i jej zadaniach

KKN jest organem PIBR powoływanym przez Krajowy Zjazd Biegłych Rewidentów na czteroletnią kadencję do wykonywania zadań związanych z nadzorem nad zapewnieniem jakości pracy biegłych rewidentów i firm audytorskich.

W 2018 roku w skład KKN wchodził:

- Władysław Fałowski (przewodniczący),
- Jacek Wegner (zastępca przewodniczącego),
- Jadwiga Godlewska (członek),
- Antoni Kwasiborski (członek),
- Stefan Wójcicki (członek).

W 2018 r. odbyło się 19 posiedzeń KKN.

Ustawa określiła zadania KKN jako przeprowadzanie kontroli przestrzegania przepisów prawa, procedur i standardów przez biegłych rewidentów i firmy audytorskie w zakresie:

- badań ustawowych jednostek innych niż JZP,
- ustalonym przez KRBR – usług objętych krajowymi standardami wykonywania zawodu innych niż badanie ustawowe (w dniu 20 września 2018 r. KRBR podjęła uchwałę nr 2477/45a/2018 w sprawie zakresu kontroli usług objętych krajowymi standardami wykonywania zawodu innych niż badanie ustawowe).

Współpraca z KNA

KKN obecnej kadencji ściśle współpracuje z przedstawicielami KNA oraz Biurem KNA, aby wywiązywać się z nałożonych przepisami prawa obowiązków. Realizując ten cel, KKN jest w stałym kontakcie z przedstawicielami KNA oraz Biurem KNA. W dniu 23 stycznia 2018 r. z inicjatywy KKN odbyło się spotkanie z Joanną Dadacz, Dyrektorem Departamentu Rachunkowości i Rewizji Finansowej w Ministerstwie Finansów, członkiem KNA oraz pracownikami Biura KNA w celu omówienia spraw związanych z procesem kontroli prowadzonych przez KKN oraz sprawowanego nadzoru przez KNA. W szkoleniach dla kontrolerów organizowanych przez KKN udział brali przedstawiciele KNA oraz pracownicy Biura KNA. W okresie objętym sprawozdaniem miały miejsce kilkukrotne spotkania

w Biurze KNA przedstawiciele KKN i kontrolerów KKN z pracownikami Biura KNA. Powyższe, a także liczna korespondencja pomiędzy KKN a KNA, służy również ukazaniu pełnej transparentności działań KKN w obliczu wyzwań, przed jakimi staje KKN.

Kontrole

1. Opracowanie i wdrożenie zasad i procedur kontroli KKN

KKN w 2018 r. podjęła następujące uchwały i postanowienia, istotne z punktu realizacji procesu kontroli (w ujęciu chronologicznym):

- a) uchwała nr 64/57/2018 KKN z dnia 14 marca 2018 r., w sprawie określenia wzoru protokołu kontroli przeprowadzanych przez kontrolerów KKN (28 marca 2018 r. uchwała została zatwierdzona przez KNA),
- b) uchwała nr 65/58/2018 KKN z dnia 11 kwietnia 2018 r. zmieniająca uchwałę nr 62/52/2017 KKN z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie Regulaminu działania KKN (zmiana w związku z RODO),
- c) uchwała nr 66/58a/2018 KKN z dnia 27 kwietnia 2018 r. w sprawie przyjęcia planu kontroli na 2018 r. (22 maja 2018 r. uchwała została zatwierdzona przez KNA),
- d) uchwała nr 67/59/2018 KKN z dnia 9 maja 2018 r., w sprawie określenia procedur przeprowadzania kontroli przez kontrolerów KKN (22 maja 2018 r. uchwała została zatwierdzona przez KNA),
- e) postanowienie nr 223/59/2018 KKN z dnia 9 maja 2018 r., w sprawie określenia ilości dokumentacji badania do kontroli (badania ustawowego jednostki innej niż jednostki zainteresowania publicznego) - KNA w piśmie z 15 czerwca 2018 r. poinformowała, że nie zidentyfikowała przesłanek do zaskarżenia postanowienia,
- f) postanowienie nr 224/59/2018 KKN z dnia 9 maja 2018 r., w sprawie przyjęcia wzoru raportu z kontroli (KNA w piśmie z 15 czerwca 2018 r. poinformowała, że nie zidentyfikowała przesłanek do zaskarżenia postanowienia),
- g) uchwała nr 68/64a/2018 KKN z dnia 10 września 2018 r. w sprawie procedur weryfikacji zaleceń (KNA w piśmie z 2 października 2018 r. poinformowała, że nie zidentyfikowała przesłanek do zaskarżenia uchwały).

W celu właściwego przeprowadzania całego procesu kontroli, KKN na stronie internetowej PIBR (w części dostępnej dla kontrolerów KKN) zamieszcza wzory dokumentów oraz inne pomocne dokumenty, które są wykorzystywane w procesie przeprowadzania kontroli, a także komunikaty KKN, mające na celu usprawnienie procesu przeprowadzania kontroli.

2. Plan kontroli

KKN w dniu 27 kwietnia 2018 r. przyjęła plan kontroli na okres od 1 lipca 2018 r. do 30 czerwca 2019 r. Taki cykl kontroli i moment przyjęcia planu kontroli został sporządzony po raz pierwszy, aby plan był oparty na najbardziej aktualnych danych ze sprawozdań firm audytorskich (formularz P-11). Plan kontroli został zatwierdzony przez KNA w dniu 22 maja 2018 r. Plan obejmuje 321 firm audytorskich. Podstawą opracowania planu był ustawowy cykl kontrolny oraz wykonywanie badań ustawowych.

W planie kontroli położono nacisk na ujęcie w nim firm audytorskich, które wpisywały się w jeden lub więcej z poniższych scenariuszy:

- informacje wskazujące na ryzyko zagrożenia wymaganej jakości badań sprawozdań finansowych w firmie audytorskiej (np. duża liczba badań przypadających na jednego kluczowego biegłego rewidenta, niskie ceny badania sprawozdań finansowych),
- przełożenie w 2017 r. (z ważnych przyczyn) w firmie audytorskiej kontroli na rok 2018/2019 lub – w wyniku poprzedniej kontroli – wskazanie roku 2018 do przeprowadzenia ponownej kontroli ze względu na wagę uprzednio stwierdzonych nieprawidłowości,
- przeprowadzenie ostatniej kontroli w firmie audytorskiej w roku 2012 lub 2013,
- wpis firmy na listę firm audytorskich w 2012 r. lub 2013 r. i brak przeprowadzenia kontroli do chwili obecnej.

3. Wykonanie planu kontroli oraz główne ustalenia kontroli i postępowanie pokontrolne.

Z planu kontroli 2018/2019:

- w 2018 r. przeprowadzono 272 kontrole w firmach audytorskich,
- w 2019 r. przeprowadzono 24 kontrole w firmach audytorskich.

Spośród kontroli przeprowadzonych w 2018 r., dotyczących planu kontroli 2018/2019, KKN w 2018 r. zakończyła 184 kontrole, w następujący sposób:

- w 73 firmach audytorskich nie stwierdzono nieprawidłowości.
- w 111 firmach audytorskich stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku kontroli 111 firm audytorskich, w których stwierdzono nieprawidłowości, KKN skierowała:

- zalecenia do 111 firm audytorskich wraz z określeniem odpowiedniego terminu, umożliwiające ich realizację,
- 12 zawiadomienia do KRД o podejrzeniu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego przez biegłych rewidentów z 11 firm audytorskich,
- 20 informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach do KRBR.

Spośród 88 kontroli przeprowadzonych w firmach audytorskich w 2018 r. i nie zakończonych przez KKN w 2018 r. oraz 20 kontroli przeprowadzonych w 2019 r., dotyczących planu kontroli 2018/2019, KKN zakończyła w 2019 r. (do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania) 108 kontroli, w następujący sposób:

- w 35 firmach audytorskich nie stwierdzono nieprawidłowości,
- w 73 firmach audytorskich stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku kontroli 73 firm audytorskich, w których stwierdzono nieprawidłowości, KKN skierowała:

- zalecenia do 73 firm audytorskich wraz z określeniem odpowiedniego terminu, umożliwiające ich realizację,
- 11 zawiadomień do KRД o podejrzeniu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego przez biegłych rewidentów z 10 firm audytorskich,
- 17 informacji o stwierdzonych nieprawidłowościach do KRBR.

Zakończenie przez KKN 4 kontroli przeprowadzonych w firmach audytorskich w 2019 r. jest planowane w kwietniu 2019 r.

Z planu kontroli 2018/2019 nie przeprowadzono kontroli w 25 firmach audytorskich, z następujących powodów:

- niepoddanie się kontroli – w 6 przypadkach,
- skreślenie z listy firm audytorskich – w 10 przypadkach,
- przełożenie kontroli do planu kontroli 2019/2020 (np. choroba biegłego rewidenta) – w 7 przypadkach,
- inne (śmierć biegłego rewidenta, brak badań ustawowych) – w 2 przypadkach.

W przypadku 6 firm audytorskich, które nie poddały się kontroli, KKN skierowała informacje do KRBR o nie przestrzeganiu przepisów dotyczących poddania się kontroli (5 w 2018 r. i 1 w 2019 r.)

4. Postępowanie pokontrolne dotyczące kontroli wykonanych w 2017 roku.

W roku 2018 kontrolerzy nieetatowi przeprowadzili weryfikację realizacji zaleceń, wydanych po kontrolach wykonanych w roku 2017. Weryfikacja wykazała wykonanie zaleceń przez wszystkie firmy audytorskie.

Kontrole doraźne

W 2018 r. KKN przeprowadziła kontrole doraźne w związku z zaleceniami KNA. W 2018 r. przeprowadzono 4 kontrole doraźne, z czego 3 kontrole zostały zakończone na posiedzeniach KKN w 2018 r., a 1 kontrola została zakończona na posiedzeniu KKN 16 stycznia 2019 r. Ponadto w 2018 r. rozpoczęto 1 kontrolę doraźną, której zakończenie planowane jest w 2019 r.

W wyniku zakończenia kontroli doraźnych:

- nie stwierdzono nieprawidłowości – w przypadku 1 kontroli,
- skierowano zalecenia oraz nie składano zawiadomienia o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego do KRD (KRD prowadzi postępowanie dyscyplinarne w sprawie będącej przedmiotem kontroli doraźnej) – w przypadku 2 kontroli (2 biegłych rewidentów) – w tych dwóch przypadkach przekazano do KRD główne ustalenia i wnioski z kontroli,
- skierowano zalecenia oraz złożono zawiadomienie o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego do KRD – w przypadku 1 kontroli (1 biegły rewident).

Szkolenia w zakresie przeprowadzania kontroli zapewniania jakości w firmach audytorskich

W 2018 r. KKN zorganizowała i przeprowadziła 3 szkolenia, w tym:

- 1) dla kontrolerów KKN, z udziałem przedstawicieli Biura KNA (22-23 stycznia 2018 r., 10 godzin) – o następującej tematyce:
 - wymogi wobec dokumentacji badania dotyczące szacowania ryzyka istotnej nieprawidłowości wg KSRF w brzmieniu MSB,

-
- wymogi wobec dokumentacji badania dotyczące testów kontroli i badania wiarygodności według KSRF w brzmieniu MSB,
 - wymogi wobec dokumentacji badania dotyczące etapu sprawozdawczości z badania sprawozdań finansowych (w tym wobec sprawozdania z badania) według ustawy i KSRF w brzmieniu MSB,
 - wymogi wobec dokumentacji systemu wewnętrznej kontroli jakości w firmie audytorskiej,
 - znaczenie opisu nieprawidłowości stwierdzanych w wyniku kontroli KKN; kierunki doskonalenia;
- 2) dla 8 nowo powołanych kontrolerów w zakresie kontroli zapewnienia jakości w firmach audytorskich (10-11 maja 2018 r., 12 godzin) – o następującej tematyce:
- system nadzoru publicznego nad działalnością firm audytorskich i biegłych rewidentów; zadania KKN i kontrolerów KKN w tym systemie,
 - zasady przygotowywania, wszczynania i przeprowadzania kontroli KKN, kontroli doraźnych KKN oraz innych kontroli,
 - procedury kontroli systemu wewnętrznej kontroli jakości, zasady ich doboru i stosowania; ocena adekwatności zastosowanych rozwiązań,
 - procedury kontroli dokumentacji badań ustawowych sprawozdań finansowych, zasady stosowania; testy kontroli procedur kontroli jakości badań ustawowych,
 - nieprawidłowości stwierdzane w toku kontroli; postępowanie pokontrolne z uwzględnieniem nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli,
 - praktyczne wykonywanie czynności kontrolera KKN;
- 3) dla kontrolerów KKN, z udziałem przedstawicieli Biura KNA (11-14 czerwca 2018 r., 22 godziny) – o następującej tematyce:
- system wewnętrznej kontroli jakości jako przedmiot kontroli KKN: kontrola i ocena: zasad i procedur dotyczących poszczególnych elementów SWKJ; kontrola i ocena: dokumentacji poszczególnych elementów SWKJ; kontrola i ocena: skuteczności funkcjonowania SWKJ,
 - procedury kontroli SWKJ; kategorie stwierdzanych nieprawidłowości,
 - kontrola i ocena spełnienia wymogów wobec dokumentacji: planowania badania – przykłady wariantów, testów kontroli i badania wiarygodności – przykłady wariantów, czynności końcowych badania – przykłady wariantów,
 - procedury kontroli dokumentacji badania, kategorie stwierdzanych nieprawidłowo,

- przygotowanie i przeprowadzenie kontroli, dokumenty opracowywane przez kontrolerów,
- zasady formułowania: opisu nieprawidłowości w notatce podsumowującej, protokole kontroli, informacji do KRBR, zawiadomieniu do KRD; główne ustalenia w raporcie z kontroli,
- organizacja i przeprowadzanie kontroli w roku 2018,
- warsztaty: analiza przekazanych kontrolerom ustaleń kontroli i samodzielne zaprojektowanie fragmentów: notatki podsumowującej, protokołu kontroli, ustosunkowania się do zastrzeżeń zgłoszonych przez firmę audytorską do protokołu kontroli, raportu z kontroli, informacji do KRBR, zawiadomienia do KRD.

Współpraca międzynarodowa – udział przedstawicieli KKN w warsztatach Sieci Zapewnienia Jakości – Quality Assurance Network-Audit (QAN-Audit)

1. Warsztaty QAN-Audit w Wiedniu.

W dniach 22-23 maja 2018 r. w Wiedniu odbyły się siódme warsztaty w ramach QAN-Audit, których podstawowym celem była wymiana doświadczeń w zakresie nadzoru samorządowego i publicznego nad firmami audytorskimi, oraz rozwój metod i narzędzi służących efektywnemu nadzorowi (z uwzględnieniem zasad, procedur, metodologii oraz jednolitego podejścia do wykonywanych zadań). KKN reprezentowali: Władysław Fałowski – przewodniczący KKN oraz Grzegorz Błaszkowski – kontroler KKN. Poza przedstawicielami polskiego nadzoru samorządowego w warsztatach udział wzięli także przedstawiciele: ACAP (Rumunia), SOEL (Grecja), ICPA (Bułgaria), Malta Institute of Accountants (Malta), Lithuanian Chamber of Auditors (Litwa), Estonian Auditors' Association (Estonia). Spotkanie prowadzili eksperci Instytutu Dyplomowanych Księgowych Anglii i Walii (ICAEW).

2. Warsztaty QAN-Audit w Brukseli.

W dniach 15-16 listopada 2018 r. odbyły się w Brukseli ósme warsztaty w ramach QAN-Audit. KKN reprezentowali: Władysław Fałowski oraz Grzegorz Błaszkowski. Poza przedstawicielami polskiego nadzoru samorządowego w warsztatach udział wzięli także

przedstawiciele CAFR (Rumunia), SOEL (Grecja), IDES (Bułgaria), EAA (Estonia), Litwa (LAR), Portugalii (OROC), ISMMMO (Turcja). Spotkanie prowadzili eksperci ICAEW.

Pozostałe działania KKN

Wśród pozostałych, najbardziej istotnych, działań realizowanych w 2018 r. przez KKN, należy wymienić:

- przygotowanie założeń do planu finansowego KKN na rok 2019,
- nadzór nad przebiegiem procesu kontroli realizowanych zgodnie z planem kontroli na rok 2018/2019 i podejmowanie decyzji w sprawie sposobu ich zakończenia,
- przygotowywanie informacji, wyjaśnień i odpowiedzi w związku z pismami KNA,
- opracowanie i zgłoszenie poprawek do projektu zmiany ustawy.

PIBR Polska Izba
Biegłych
Rewidentów

al. Jana Pawła II 80
00-175 Warszawa
telefon: 22 637 30 81-83
fax: 22 637 30 84
e-mail: biuro@pibr.org.pl